

Μακεδονικά

Τόμ. 1

Excavations at Olynthus. Part VIII: The hellenichouse. A study of the houses found at Olynthus, with a detailed account of those excavated in 1931 and 1934, by David M. Robinson and J. Walter Graham. (=The Johns Hopkins University Studies in ...

Γ. Μπ.

doi: [10.12681/makedonika.9261](https://doi.org/10.12681/makedonika.9261)

Copyright © 2016, Γ. Μπ.

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Μπ. Γ. (2017). Excavations at Olynthus. Part VIII: The hellenichouse. A study of the houses found at Olynthus, with a detailed account of those excavated in 1931 and 1934, by David M. Robinson and J. Walter Graham. (=The Johns Hopkins University Studies in . *Μακεδονικά*, 1, 567–568. <https://doi.org/10.12681/makedonika.9261>

κείμενα, εἴτε ἐπιγραφάς (σ. 180-186). Εἰς τὸ τέλος τοῦ κεφαλαίου τούτου μνημονεύει ἐπίσης καὶ τὰς δύο μακρὰν τῆς πόλεως ἐν τῇ ἀνατολικῇ ἀκτῇ τοῦ ἀκατοικητοῦ ἐγκαρσίου βουνοῦ τῆς χερσονήσου ἐκκλησίας, τὴν τῆς Παναγίας Μαυριώτισσας καὶ τὴν τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

Διὰ τὴν συμπληρώσῃ τὴν εἰκόνα τῆς παλαιᾶς Καστορίας ὁ κ. Ὁρλάνδος ἐξετάζει ἐπίσης «τὰ ἀρχοντικά καὶ τὰ νοικοκυρόσπιτα» τῆς Καστορίας, τὰ ὁποῖα διέφυγον τὴν ὄλοσχερῆ καταστροφὴν ἢ τὴν ριζικὴν μεταρρῦθμιν καὶ τὰ ὁποῖα, ἂν καὶ ὀλίγα, παρέχουν εἰς ἡμᾶς μίαν ὀπωσδήποτε σαφῆ εἰκόνα τοῦ Καστοριανοῦ σπιτιοῦ τοῦ 17ου καὶ 18ου αἰῶνος καὶ τὰ ὁποῖα συγχρόνως δίδουν ζωντανὴν εἰκόνα τῆς κατὰ τοὺς αἰῶνας τούτους οἰκονομικῆς εὐεξίας τῶν Καστοριανῶν, προελθοῦσης ἐκ τῆς ἀκμαζούσης τότε βιοτεχνίας τῶν γουναρικῶν (σ. 196-210). Μὲ τὴν ἐξέτασιν κατόπιν τῶν ὀλίγων ἐναπομεινάντων τουρκικῶν κτισμάτων καὶ τὴν προσθήκην πίνακος Ἐπισκόπων Καστορίας καὶ ζωγράφων, μνημονευομένων ἐν ταῖς δημοσιευομέναις ἐπιγραφαῖς, περατώνει ὁ κ. Ὁρλάνδος τὸ τόσον πολῦτιμον ἔργον του.

Πόσον ἐπιτακτικὴ ἦτο ἡ ἀνάγκη λεπτομεροῦς δημοσιεύσεως τῶν μνημείων τῆς Καστορίας, τόσον ἀπὸ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ὅσον καὶ ἀπὸ τῆς εἰκονογραφικῆς καὶ τῆς ἐπιγραφικῆς ἀκόμη πλευρᾶς, ἀποδεικνύει καὶ τὸ γεγονός ὅτι ἡ Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν, εἰς τὸν ὑπ' αὐτῆς ἄμα τῇ Ἰδρύσει τῆς καταρτισθέντα πίνακα προκηρυχθησομένων θεμάτων, εἶχε περιλάβει μεταξὺ τῶν πρώτων καὶ τὸ θέμα τοῦτο. Διὰ τοῦτο χαίρει ἰδιαιτέρως διὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ τόσον σπουδαίου τούτου ἔργου καὶ δὲν δύναται παρὰ τὴν συστάσιν θερμῶς εἰς τὰ μέλη τῆς, ἰδίως δὲ εἰς τοὺς Καστοριεῖς καὶ τοὺς λοιποὺς ἐν γένει Μακεδόνας. Χάρις εἰς τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ὁρλάνδου παρατηροῦμεν ὅτι «ἡ Καστορία κατὰ τὸν ὑπερδισχιλιετῆ αὐτῆς βίον, καθ' ὃν ἐπανειλημμένως ἔπεσεν εἰς χεῖρας ποικίλων ξένων κατακτητῶν (Βουλγάρων, Σέρβων, Ἀλβανῶν καὶ Τούρκων) οὐδαμῶς ποτε ἀπώλεσε τὴν ἑλληνικότητά τῆς. Ἡ γραπτὴ διακόσμησις τῶν ναῶν τῆς διετήρησε σταθερῶς διὰ μέσου τῶν αἰῶνων τὴν βυζαντινὴν παράδοσιν, χάρις εἰς τὰ ἐν Μακεδονίᾳ καλλιτεχνικὰ ἐργαστήρια, δι' ὧν ἡ χώρα αὕτη ἀπέβη κέντρον χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, ἀργότερον δὲ καὶ ἀγνώως ἔθνικοῦ φρονήματος».

Α. Σ.

Excavations at Olynthus. Part VIII: The hellenic house. A study of the houses found at Olynthus, with a detailed account of those excavated in 1931 and 1934, by **David M. Robinson** and **J. Walter Graham.** (= The Johns Hopkins University Studies in Archaeology N° 25). 4ον, σελ. XX + 370. Frontispiece, εἰκ. 36, πίν. ἐκτὸς κειμένου 110. Baltimore (Maryland), The Johns Hopkins Press, 1938.

Ἐο ὄγδος οὗτος τόμος τῆς γνωστῆς σειρᾶς *Excavations at Olynthus* ἀφιερώνεται εἰς τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν σπιτι ὅπως μᾶς τὸ ἔδωσαν αἱ ἀνασκαφαὶ τῆς Ὀλύνθου. Τὰ κατὰ τρεῖς ἀπὸ τοῦ 1928 ἀνασκαφικὰς περιόδους ἀποκαλυφθέντα μεγάλα συγκροτήματα τῶν σπιτιῶν τῆς περιωνύμου πόλεως, αἱ ὀλόκληροι συνοικίαι τῆς — τὸ ὕλικόν τῆς μελέτης αὐτῆς — ἐν συναφεῖᾳ πρὸς

τὸ χρονολογικῶς καθωρισμένον ὄριον τῆς ζωῆς τῆς πόλεως, τὸν *terminus* δηλ. *ante quem*, τὸν ὁποῖον παρέχει ἡ κατὰ τὸ 348 π. Χ. ἄλωσις καὶ καταστροφή τῆς πόλεως ὑπὸ τοῦ Φιλίππου τοῦ Β', μᾶς δίδουν σαφεῖς γνώσεις ἐπὶ τῶν ἑλληνικῶν σπιτιῶν τοῦ 5ου καὶ 4ου αἰῶνος. Τὰ παλαιότερα μέχρι τοῦδε ἑλληνικὰ σπίτια ἦσαν τῆς Πριήνης, Δήλου καὶ Πομπητας. Ἡδη ἡ Ὀλυνθος ἀποτελεῖ τὸν πρόδρομον ἐκείνων καὶ αἱ γνώσεις μας ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐκτείνονται μέχρι τοῦ 5ου αἰῶνος. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἀφ' ἑνὸς ἐξαιρεται εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἐργασίας, καθορίζεται δὲ ἀφ' ἑτέρου ὡς βέβαιος ὁ *terminus* τοῦ 348 δι' ἄδρων ἐπιχειρημάτων, καταπολεμούντων τὰς σχετικὰς ἀντιρρήσεις μερικῶν κριτικῶν.

Τὰ ἐπόμενα κεφάλαια εἶναι ἀφιερωμένα εἰς τὸ νεώτερον τμήμα τῆς πόλεως. Τοῦτο ἐκτείνονμενον ἐπὶ τοῦ βορείου λεγομένου λόφου (πίν. 110) καὶ κτισθὲν κατὰ τὸν συνοικισμὸν τοῦ 432 π. Χ. μὲ τὸ Ἱπποδάμειον πολεοδομικὸν σύστημα (ὀδοὶ ἰσοπλατεῖς, οἰκοδομικὰ τετράγωνα ὀρθογώνια, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται ἀπὸ δέκα σπίτια ἐπὶ οἰκοπέδων ἴσων διαστάσεων) δίδει τὴν ὄψιν ἑνὸς συγχρόνου συνοικισμοῦ. (Πίν. 94 κέ., 109.)

Ἀπὸ τὴν μελέτην μεγάλου ἀριθμοῦ σπιτιῶν (ἔχουν ἤδη ἀποκαλυφθῆ περι τὰ 100) καθορίζεται ὁ κύριος τύπος τοῦ ὀλυνθιακοῦ σπιτιοῦ μὲ τὴν ὑπαίθρον αὐλὴν καὶ τὴν παστάδα, περίξ τῶν ὁποίων παρατάσσονται πὰ διάφορα διαμερίσματα. (Εἰκ. 5 καὶ πίν. 100.) Τὸν τύπον τοῦτον ἀντιπροσωπεύουν κατ' ἐξοχὴν αἱ ἐπαύλεις τῆς « Ἀγαθῆς Τύχης » καὶ τοῦ « Κωμφοῦ ».

Μέγα μέρος τῆς μελέτης καταλαμβάνει ὁ καθορισμὸς τῆς χρήσεως τῶν διαφόρων διαμερισμάτων καὶ ὁ ἐπιτυχῆς ταῦτισμός των μετὰ τῶν ὄρων τοῦ ἀρχαίου ὀνομαστικοῦ.

Εἰς ζητήματα τεχνικά, οἰκοδομικά, ὑδραυλικῶν ἐγκαταστάσεων καὶ εἰς τὰ ἔπιπλα καὶ σκεύη τῶν σπιτιῶν ἀφιερώνονται τὰ δύο τελευταῖα μέρη τοῦ βιβλίου, τὰ ὁποῖα συμπληρῶνται μὲ πολλὰς ἀναπαραστάσεις σχετικὰς μὲ τὸν οἰκιακὸν βίον.

Ἐν γένει πλούσια εἰκόνες ἐντὸς καὶ ἐκτὸς κειμένου καὶ λεπτομερεῖς πίνακες πραγμάτων καὶ λέξεων καθιστοῦν τὸ ἔργον πολὺ εὐχρηστον.

Γ. Μπ.

W. A. Heurtley, Prehistoric Macedonia. An archaeological reconnaissance of Greek Macedonia (West of the Struma) in the Neolithic, Bronze and Early Iron Ages. 4ον, σελ. XXVI + 275, frontispiece, εἰκ. 112, πίν. 23. Cambridge University Press 1939.

Τὰς ἀπὸ τοῦ 1924 καὶ ἐντεῦθεν συνεχεῖς μελέτας του διὰ τὸ προϊστορικὸν παρελθὸν τῆς ἐντεῦθεν τοῦ Στρυμόνος μακεδονικῆς γῆς συγκεντρώνει ὁ πρωταγωνιστῆς τῆς μακεδονικῆς προϊστορικῆς ἀρχαιολογίας κ. W. Heurtley εἰς ὀγκῶδη καὶ πολυτελεῆ τόμον.

Τὸ ἔργον διαιρεῖται εἰς τρία μέρη, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον πραγματεύεται περὶ τῶν ἀνασκαφικῶν κλπ. ἐρευνῶν εἰς τὴν Χαλκιδικήν, κεντρικὴν καὶ δυτικὴν Μακεδονίαν, τὰς ὁποίας κατὰ τὸ πλεῖστον ὁ ἴδιος ἐξετέλεσε εἴτε